

SASTAMALA GREGORIANA
15.7.2023 KLO 15.00
VANHAKYLÄ GÅRD

Wienin laulut

Jussi Lehtipuu, baritoni (FI)
Petra Somlai, fortepiano (HU)

Tervetuloa elämysten matkalle Sastamala Gregorianaan! Konserteissamme voit matkata menneeseen ja kuulla menneisyyden äänen. Tämän vuoksi pyydämme, että esityksen aikana ei kuvata, nauhoiteta tai käytetä matkapuhelinta.

Welcome to experience the magic of Sastamala Gregoriana! In our concerts you can hear the echoes from the past. Therefore, we kindly ask you to switch off your mobile phone. Recording or photography during the concert is not allowed.

OHJELMA | PROGRAMME

Joseph Haydn (1732–1809)

Piercing Eyes

Despair

Spirit's Song

Fidelity

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Fantasia d-molli

Dans un bois solitaire

An Chloë

Das Lied der Trennung

Abendempfindung

– väliäika | intermission 30 min –

Joseph Haydn

Sonaatti D-duuri, Hob XVI: 42

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Lied aus der Ferne

Sehnsucht

An die Geliebte

Zärtliche liebe (Ich liebe dich)

Adelaide

Piercing eyes

Why asks my fair one if I love?
Those eyes so piercing bright
can ev'ry doubt of that remove,
and need no other light.

Those eyes full well do know my heart,
and all its workings see.
E'er since they play'd the conq'ror's part,
and I no more was free.

(anon.)

Despair

The anguish of my bursting heart
Till now my tongue hath ne'er betray'd.
Despair at length reveals the smart;
No time can cure, no hope can aid.

My sorrows verging to the grave,
No more shall pain thy gentle breast.
Think, death gives freedom to the slave,
Nor mourn for me when I'm at rest.

Yet, if at eve you chance to stray
Where silent sleep the peaceful dead,
Give to your kind compassion way,
Nor check the tears by pity shed.

Lävistävät silmät

Miksi rakkaani kysyy, rakastanko?
Nuo niin lävistävän kirkkaat silmät
voivat hälventää siitä kaiken epäilyksen,
eikä muuta valaisua tarvita.

Nuo silmät tuntevat kyllä täysin sydämeni,
ja kaiken sen kamppailun.
Siitä lähtien niillä oli valloittajan rooli,
enkö ollut enää vapaa.

Epätoivo

Pakahtuvan sydämeni ahdistusta
kieleni ei ole tähän asti koskaan kavaltanut.
Pidemmän päälle epätoivo paljastaa kivun:
mikään aika ei paranna, eikä mikään toivo auta.

Suruni haudan äärellä
eivät enää satuta hellää rintaasi.
Ajattele, että kuolema vapauttaa orjan,
äläkä sure minua, kun olen poissa.

Silti, jos illalla satut harhailemaan sinne,
missä rauhalliset vainajat nukkuvat hiljaa,
anna ystävälliselle myötätunnolle tietä,
äläkä estä säälin kyynelien virtaavan.

Whene'er the precious dew drop falls
I ne'er can know, I ne'er can see;
And if sad thought my fate recalls,
A sigh may rise unheard by me.

(Anne Hunter)

The Spirit's Song

Hark! Hark, what I tell to thee,
Nor sorrow o'er the tomb;
My spirit wanders free,
And waits till thine shall come.

All pensive and alone,
I see thee sit and weep,
Thy head upon the stone
Where my cold ashes sleep.

I watch thy speaking eyes,
And mark each falling tear;
I catch thy passing sighs,
Ere they are lost in air.

(Anne Hunter)

Milloin ikinä arvokas kastepisarasi tipahtaakaan,
sitä en voi koskaan tietää enkä koskaan nähdä,
ja jos surullinen ajatus muistelee kohtaloani,
huokaus saattaa syntyä, kuulemattani.

Hengen laulu

Kuule! Kuuntele, mitä kerron sinulle,
äläkä sure haudalla;
henkeni vaeltaa vapaana
ja odottaa sinua tulevaksi.

Mietteliäänä ja aivan yksin
näen sinun istuvan ja nyyhkivän,
pääsi haudan päällä,
jossa kalvenneet tomuni lepäävät.

Katson puhuvia silmiäsi
ja huomaan jokaisen vierivän kyyneleen;
tavoitan ohikulkevat huokauksesi,
ennen kuin ne ovat haihtuneet ilmaan.

Fidelity

While hollow burst the rushing winds,
And heavy beats the show'r,
This anxious, aching bosom finds
No comfort in its pow'r.

For ah, my love, it little knows
What thy hard fate may be,
What bitter storm of fortune blows,
What tempests trouble thee.

A wayward fate hath spun the thread
On which our days depend,
And darkling in the checker'd shade,
She draws it to an end.

But whatsoe'er may be our doom,
The lot is cast for me,
For in the world or in the tomb,
My heart is fix'd on thee.

(Anne Hunter)

Uskollisuus

Kun kiivaat, kolkot tuulet räyhäävät
ja raskas sade vihmoon,
tämä ahdistunut ja poteva rinta
ei löydä sen voimasta lohdutusta.

Sillä, ah, rakkaani, eipä se tiedä,
mikä kova kohtalosi saattaakaan olla,
miten katkera kohtalon myrsky pauhaa,
mitkä rajuilmat vaivaavat sinua.

Ailahtelevainen sallimus on kehrännyt langan,
josta elmämämme on riippuvainen,
ja hämyn häilyvässä varjossa
kohtalo arpoo loppumme.

Mutta mikä onkaan tuomiomme,
arpa on heitetty minulle,
sillä olinpa elossa tai haudassa,
sydämeni on sidottu sinuun.

Dans un bois solitaire

Dans un bois solitaire et sombre
Je me promenais l'autre jour,
Un enfant y dormait à l'ombre,
C'était le redoutable Amour.

J'approche, sa beauté me flatte,
Mais j'aurais dû m'en défier;
Il avait les traits d'une ingrante,
Que j'avais juré d'oublier.

Il avait la bouche vermeille,
Le teint aussi frais que le sien,
Un soupir m'échappe, il s'éveille;
L'Amour se réveille de rien.

Aussitôt déployant ses aîles
Et saisissant son arc vengeur,
L'une de ses flèches cruelles
En partant, il me blesse au cœur.

Va, va, dit-il, aux pieds de Sylvie,
De nouveau languir et brûler!
Tu l'aimeras toute la vie,
Pour avoir osé m'éveiller.

(Antoine de La Motte)

Yksinäisessä metsässä

Kuljeskelin eräänä päivänä
syrjäisessä ja kolkossa metsässä.
Lapsi siellä nukkui varjossa,
hän oli pelottava Amor.

Lähestyn, hänen kauneutensa hurmaa minut,
mutta minun olisi pitänyt olla varuillani;
Hän muistutti erästä kiittämätöntä,
jonka olin vannonut unohtavani.

Oli rusottava suu,
myös ihonsa yhtä helakka kuin hänen.
Minulta pääsee huokaus, hän herää;
Rakkaus herää tyhjästä.

Samassa levittäen siipensä
ja siepaten kostavan jousensa,
yksi julmista nuolistansa
lauetessaan haavoittaa sydämeni.

Mene, mene, hän sanoo, Sylvian jalkoihin,
kuumottumaan ja riutumaan taas!
Tulet rakastamaan häntä koko ikäsi,
koska kehtasit herättää minut.

An Chloë

Wenn die Lieb' aus deinen blauen,
Hellen, offnen Augen sieht,
Und vor Lust hineinzuschauen,
Mir's im Herzen klopft und glüht.

Und ich halte dich, und küsse
Deine Rosenwangen warm,
Liebes Mädchen, und ich schließe
Zitternd dich in meinem Arm!

Mädchen, Mädchen! und ich drücke
Dich an meinen Busen fest,
Der im letzten Augenblicke
Sterbend nur dich von sich läßt;

Den berauschten Blick umschattet
Eine düstre Wolke mir,
Und ich sitze dann ermattet,
Aber selig, neben dir.

(Johann G. Jacobi)

Chloëlle

Kun rakkaus katsoo sinisistä,
kirrkaista, avoimista silmistäsi,
ja katsoessani niihin sydämeni
sykkii ja hehkuu ihastuksesta.

Ja pitelen sinua, ja suutelen
rusoposkiasi lämpimästi,
rakas tyttöni, ja suljen
vapisten sinut syleilyyni!

Tyttö, tyttö, ja painan
sinut lujasti rintaani,
joka päästää sinut vasta
viimeisellä hetkellä, kuollessa;

Synkkä pilvi varjostaa
päihtyneen katseeni,
ja istun sitten uupuneena,
mutta autuaana vierelläsi.

Das Lied der Trennung

Die Engel Gottes weinen,
Wo liebende sich trennen!
Wie werd ich leben können,
O Mädchen, ohne dich?
Ein Fremdling allen Freuden,
Leb' ich fortan dem Leiden!
Und du? Vielleicht auf ewig
Vergißt Luisa mich!

Im Wachen und im Traume
Werd' ich Luisa nennen;
Den Namen zu bekennen,
Sei Gottesdienst für mich;
Ihn nennen und ihn loben
Werd' ich vor Gott noch droben!
Und du? Vielleicht auf ewig
Vergißt Luisa mich!

Ich kann sie nicht vergessen,
An allen, allen Enden
Verfolgt von ihren Händen
Ein Druck der Liebe mich.
Ich zittre, sie zu fassen,
Und - finde mich verlassen!
Und du? - Vielleicht auf ewig
Vergißt Luisa mich!

Erolaulu

Jumalan enkelit itkevät,
kun rakastavaiset eroavat!
Miten voin elää,
oi tyttöni, ilman sinua?
Kaikelle ilolle vieraantuneena
elän vastedes kärsimykselle!
Ja sinä? - Ehkä unohdat
minut iäksi, Luisa!

Valveilla ja unissa
toistan nimeäsi, Luisa;
nimesi tunteminen
on minulle jumalanpalvelus;
nimeäsi hoen ja ylistän
vielä Jumalallekin taivaassa!
Ja sinä? Ehkä unohdat
minut iäksi, Luisa!

En voi unohtaa häntä,
aivan kaikkialle
hänen käsiensä rakastava
kosketus seuraa minua.
Vapisen tarttuakseni käsiin,
ja - löydän itseni hylättynä!
Ja sinä? Ehkä unohdat
minut iäksi, Luisa!

Ich kann sie nicht vergessen;
Dies Herz, von ihr geschnitten,
Scheint, seufzend, mich zu bitten:
"O Freund, gedenk' an mich!"
Ach! dein will ich gedenken,
Bis sie ins Grab mich senken!
Und du? - Vielleicht auf ewig
Vergißt Luisa mich!

Vergessen raubt in Stunden,
Was Liebe Jahrlang spendet!
Wie eine Hand sich wendet,
So wenden Herzen sich!
Wenn neue Huldigungen
Mein Bild bei ihr verdrungen,
O Gott! vielleicht auf ewig
Vergißt Luisa mich!

Ach! denk' an unser Scheiden!
Dies tränenlose Schweigen,
Dies Auf- und Niedersteigen
Des Herzens drücke dich,
Wie schweres Geisterscheinen,
Wirst du wen anders meinen,
Wirst du mich einst vergessen,
Vergessen Gott und dich!

En voi unohtaa häntä;
Tämä sydän, hänestä erotettuna
näyttää ruikuttaen pyytävän minulta:
"Oi ystävä, ajattele minua!"
Totta kai, haluan muistaa sinut,
kunnes minut lasketaan hautaan!
Ja sinä? Ehkä unohdat
minut iäksi, Luisa!

Unohtaminen ryöstää hetkessä sen,
minkä rakkaus suo vuosikausia!
Yhtä nopeasti, kädenkäänteessä
kääntyvät sydämetkin!
Kun uudet uskollisuudenvalat ovat
tunkeneet kuvani pois hänestä,
hyvä Jumala, ehkä unohdat
minut iäksi, Luisa!

Ah, ajattele eroamme!
Nämä kyynelettömät vaikenemiset,
nämä tunteiden ylä- ja alamäet
saattaisivat ahdistaa sinua
kuin raskaat painajaisunet;
Jos ajattele jotakuta muuta,
jos unohdat minut sitten,
unohdat Jumalan ja itsesi!

Ach! denk' an unser Scheiden!
Dies Denkmal unter Küssen
Auf meinen Mund gebissen,
Das richte mich und dich!
Dies Denkmal auf dem Munde,
Komm' ich zur Geisterstunde,
Mich, warnend, anzuzeigen,
Vergißt Luisa mich.

(Klamer E. K. Schmidt)

Abendempfindung

Abend ist's, die Sonne ist verschwunden,
Und der Mond strahlt Silberglanz;
So entfliehn des Lebens schönste Stunden,
Fliehn vorüber wie im Tanz.

Bald entflieht des Lebens bunte Szene,
Und der Vorhang rollt herab;
Aus ist unser Spiel, des Freundes Träne
Fließet schon auf unser Grab.

Bald vielleicht (mir weht, wie Westwind leise,
Eine stille Ahnung zu),
Schließ ich dieses Lebens Pilgerreise,
Fliege in das Land der Ruh.

Ah! Ajattelen eroamme!
Tätä suudelmissa
huulilleni puraistua muistoa,
mikä tuomitsisi meidät!
Tämä muisto huulillani
tulen hetkenä, kun henget liikkuvat,
varoittaen ilmestymään,
jos Luisa unohtaa minut.

Iltatunnelma

On ilta, aurinko kadonnut,
ja kuu hohtaa hopealoistettaan;
niin pakenevat elämän kauneimmat hetket,
kiitävät ohi kuin tanssissa.

Pian pakenee elämän värikäs näyttämö,
ja esirippu laskeutuu;
Näytelmämme on ohi, ystävämme kyynel
virtaa jo haudallamme.

Ehkä kohta (hiljainen aavistus,
kuin heikko länsituuli, tuulahtaa minulle)
lopetan tämän elämäni toivioletken,
lennän levon maahan.

Werdet ihr dann an meinem Grabe weinen,
Trauernd meine Asche sehn,
Dann, o Freunde, will ich euch erscheinen
Und will Himmel auf euch wehn.

Schenk auch du ein Tränchen mir und pflücke
Mir ein Veilchen auf mein Grab,
Und mit deinem seelenvollen Blicke
Sieh dann sanft auf mich herab.

Weih mir eine Träne, und ach! schäme
dich nur nicht, sie mir zu weihn,
O, sie wird in meinem Diademe
Dann die schönste Perle sein!

(mahd. Joachim H. Campe)

Lied aus der Ferne

Als mir noch die Träne der Sehnsucht nicht floß,
Und neidisch die Ferne nicht Liebchen verschloß,
Wie glich da mein Leben dem blühenden Kranz,
Dem Nachtigallwäldchen, voll Spiel und voll Tanz!

Nun treibt mich oft Sehnsucht hinaus auf die Höh'n,
Den Wunsch meines Herzens wo lächeln zu seh'n!
Hier sucht in der Gegend mein schmachtender Blick,
Doch kehret es nimmer befriedigt zurück.

Kun tulette sitten haudalleni itkemään,
surren näkemään tomuni,
silloin, hyvät ystävät, haluan ilmestyä teille
ja puhaltaa teille taivaallisen hengen.

Suo sinäkin kyynel minulle ja poimi
haudalleni orvokki,
ja laske sielukas katseesi
lempeän säälivästi minuun.

Pyhitä kyynel minulle, ja ah,
älä häpeä sen pyhittämistä,
oi, siitä tulee silloin
kaunein helmi otsarivassani!

Laulu kaukaisuudesta

Kun ikävänkyyneleeni ei vielä virrannut,
eikä etäisyys kateellisena erottanut minua
rakkaastani, kuinka elämäni näyttikään
kukkaseppeleeltä, satakielimetsiköltä täynnä soittoa
ja tanssia!

Nyt kaipuu ajaa minut usein korkeuksiin
nähdäkseni siellä sydämeni haluni hymyilevän!
Täällä, tällä seudulla riutuva katseeni etsii,
muttei koskaan palaa takaisin tyydytettynä.

Wie klopft es im Busen, als wärst du mir nah,
O komm, meine Holde, dein Jüngling ist da!
Ich opfre dir alles, was Gott mir verlieh,
Denn wie ich dich liebe, so liebt' ich noch nie!

O Teure, komm eilig zum bräutlichen Tanz!
Ich pflege schon Rosen und Myrten zum Kranz.
Komm, zaubre mein Hüttchen zum Tempel der Ruh,
Zum Tempel der Wonne, die Göttin sei du!

(Christian Ludwig Reissig)

Sehnsucht

Die stille Nacht umdunkelt
Erquickend Tal und Höh',
Der Stern der Liebe funkelt
Sanft wallend in dem See.

Verstummt sind in den Zweigen
Die Säng' der Natur;
Geheimnisvolles Schweigen
Ruht auf der Blumenflur.

Kuinka sykkiikään rinnassa kuin olisit lähellä minua.
Oi tule, lemmittyäni, tässä olen, nuorukaisesi!
Uhraan sinulle kaiken, mitä Jumala minulle soi,
sillä en ole koskaan rakastanut sinua niin kuin nyt!

Oi rakkaani, kiirehdi morsiustanssiin!
Kasvatan jo ruusuja ja myrtejä seppelettä varten.
Tule, loihdi majani rauhan temppeleksi,
onnen temppeleksi, jumalattarena olisit sinä!

Kaipaus

Hiljainen yö hämärtää
virkistäen laaksot ja vuoret,
rakkauden tähti kimmeltää
pehmeästi häilyen järvellä.

Oksistoissa ovat hiljenneet
luonnon laulajat,
salaperäinen hiljaisuus
lepää kukkaniityllä.

Ach, mir nur schließt kein Schlummer
Die müden Augen zu:
Komm, lindre meinen Kummer,
Du stiller Gott der Ruh!

Sanft trocken mir die Tränen
Gib süßer Freude Raum,
Komm, täusche hold mein Sehnen
Mit einem Wonneraum!

O zaubre meinen Blicken
Die Holde, die mich flieht,
Laß mich ans Herz sie drücken,
Daß edle Lieb' entglüht!

(Christian Ludwig Reissig)

An die Geliebte

O daß ich dir vom stillen Auge
In seinem liebevollen Schein,
Die Träne von der Wange sauge,
Eh' sie die Erde trinket ein.

Wohl hält sie zögernd auf der Wange,
Und will sich heiß der Treue weihn;
Nun ich sie so im Kuß empfangen,
Nun sind auch deine Schmerzen mein.

(Josef Ludwig Stoll)

Ah, väsyneitä silmiäni
vain ei uni sulje.
Tule, huo Jenna huoliani,
sinä hiljainen rauhan Jumala!

Kuivaa kyyneleeni lempeästi,
anna tilaa suloiselle ilolle,
tule, petä kaipuuni
ihanasti onnenunella!

Oi, loihdi silmilleni
lemmittyni, joka pakenee minulta,
anna minun painaa hänet sydämeeni,
jotta jalo rakkaus syttyisi!

Rakkaalle

Oi jos voisin hiljaisista silmistäsi,
jotka ihanasti hohtavat,
imeä kyyneleen poskelta,
ennen kuin maa juo sen sisäänsä.

Toki se pysähtyy viivytellen poskella
ja omistautuu kuumana uskollisuudelle;
nyt kun suutelen sen näin,
nyt ovat myös sinun surusi minun.

Zärtliche liebe

Ich liebe dich so wie du mich,
am Abend und am Morgen.
Noch war kein Tag, wo du und ich
nicht teilten unsre Sorgen.

Auch waren sie für dich und mich
geteilt leicht zu ertragen.
Du tröstetest im Kummer mich,
ich weint' in deine Klagen.

Drum Gottes Segen über dir,
du, meines Lebens Freude.
Gott schütze dich, erhalt' dich mir,
schütz' und erhalt' uns beide.

(Karl F. W. Herrosee)

Hellä rakkaus

Rakastan sinua niin kuin sinä minua,
illoin ja aamuin.
Ei ole koskaan ollut päivää,
jolloin emme olisi jakaneet surujamme.

Sinun ja minun oli myös
helppo kestää ne yhdessä.
Sinä lohdutit minua murheessani,
minä itkin sinun valituksiasi.

Siksi Jumalan siunausta sinulle,
sinä, elämäni ilo.
Jumala suojelkoon ja varjelkoon sinua minulle,
suojelkoon ja varjelkoon meitä molempia.

Adelaide

Einsam wandelt dein Freund im Frühlinggarten,
mild vom lieblichen Zauberlicht umflossen,
das durch wankende Blütenzweige zittert,
Adelaide!

In der spiegelnden Flut, im Schnee der Alpen,
in des sinkenden Tages Goldgewölken,
im Gefilde der Sterne stralt dein Bildnis,
Adelaide!

Abendlüftchen im zarten Laube flüstern,
silberglöckchen des Mais im Grase säuseln,
wellen rauschen und Nachtigallen flöten:
Adelaide!

Einst, o Wunder! entblüht, auf meinem Grabe
eine Blume der Asche meines Herzens;
deutlich schimmert auf jedem Purpurblättchen:
Adelaide!

(Friedrich von Matthisson)

Adelaide

Ystäväsi kulkee yksin kevätpuutarhassa,
pehmeästi kiertyneenä ihanaan taikavaloon,
joka värisee huojuvan kukkaoksiston läpi.
Adelaide!

Heijastavassa virrassa, Alppien lumessa,
painuvan päivän kultapilvessä,
tähtien kentässä kimmeltää kuvasi,
Adelaide!

Iltahenkäys herkässä lehvästössä humisee,
heinikossa toukokuun hopeatuu'ut kuiskivat,
aallot pauhaavat ja satakielet laulavat:
Adelaide!

Kerran - oi ihmettä! - haudallani kukkii
sydämeni tuhkasta kukka;
kirrkaasti kajastaa purppuralehdillä:
Adelaide!

(suomennokset J. Lehtipuu)

Pukstaavi, SUOMALAISEN KIRJAN MUSEO

Festivaalin konserttilippua näyttämällä pääset Suomalaisen kirjan museo Pukstaaviin ja Sastamalan seudun museoon puoleen hintaan!
Tarjous voimassa 13.-16.7.2023.

www.pukstaavi.fi